

Naši dopisi.

V Gorici 27. dec. — Velik vojaški pogreb smo imeli v torek 21. t. m.; umrl je konjištveni general g. Adolf bar. Schönberger, ki je — odkar je bil vpokojen — v Gorici bival. Bil je gen. Sch. zadnji čas svojega službovanja žandarmerijski načelnik na Dunaji. Po bitvi pri Solferino-u je dobil „železno krono“ 2. vrste in ž njo baronstvo. — Veliko gostilnico na akcije, sosebno za naše „Nizzanske“ goste, hočejo zidati v Gorici. Sestavljen je v ta namen uže odbor, kateremu načelnik je župan dr. Deperis. Misel je dobra; dostojen „hôtel“ je v našem mestu živa potreba. — Včeraj se je ustanovila v tukajšnji čitalnici tista podružna „bralnica“ za ude nižega stanú, o kateri sem uže enkrat pisal. Pristopilo je do sedaj 40 društvenikov iz mesta. Imeli bodo posebno bralno sobo in plačevali po 20 soldov na mesec. Za „gospodarja“ so si izvolili včeraj g. Justa Vuga o. Tako imajo zdaj ti naši ljudje, ki so bili prej po mestu zgubljeni, svoje središče in ognjišče. Kako se je čudil ta pa ta, ko je zagledal v včerajšnjem zboru može, katere je imel popred za — Lahone! — Sinoči je bila v čitalnični dvorani „slovenska glasbena zabava.“ Izkazovali so se neki hrvaški umetniki — udje narodnega deželnega zagrebškega gledišča. — Zdaj pa dovolite, da zberem svoje misli in začnem premišljevat, katera je prav za prav moja „Umgangssprache“. Vsi časniki priporočajo, da bodimo pametni; pa bodimo, no! Na vse tešče občujem jaz z naj višim Gospodom (in tudi še pozneje večkrat) po latinski; potem pride na vrsto nemško-slovensko-italijanski učbeni koncêrt sê šolsko mladino; na ulici gre vse po črez: „dober dan“, „buon giorno“, „guten Morgen“. (Kateri teh treh pozdravov se komu prileže, vemo mi Goričani po instinktu). V (slovenskega gospodarja) hiši, kjer stanujem, imamo troje narodnosti in pol (ako vzamemo namreč Furlane za 1/2 Italijanov). Tudi imamo dokaj ljudi v Gorici, s katerimi mora človek zdaj po slovenski, zdaj po furlanski govoriti. Im „engsten“ Familienkreise občujem po slovenski. Povejte zdaj, katera je moja „Umgangssprache“? In ta težavni problêm moram rešiti do 31. decembra tega leta!!

Iz Istre 21. dec. — Našim Italijančičem in Irredentom se v Istri pač dobro godí; ko bi enkrat res prav pod vlado „toliko ljubljenege“ Umberta prišli, istinito bolje se jim ne bode godilo. Kajti ne verujem, da bi italijanska vlada — uže zaradi etikete ne — dopustila, da bi njeni uradniki našo Avstrijo tako žalili, kakor jo sedaj nekateri c. kr. uradniki pod avstrijsko vlado. Nezaslišano a istinito je, da je v nekem ister-skem gnjezdu neki c. kr. sodnijski adjunkt iz krčme bežal, ko je drug avstrijsko lojalni uradnik o neki priliki našemu svitlemu cesarju na zdravje napil, in se še le zopet vrnil, ko je dotični toast končan bil. Ni mi pa znano, da bi se bilo onemu „irredentarju“ kaj zlega zgodilo. — Evo Vam drug slučaj, kateri mi je iz naj-gotovejšega vira znan in o čegar istinitosti ni najmanjšega dvoma: V nekem mesticu v srednji Istri je neko zloglasno italijansko društvo, katero se je onega leta, ko je kralj italijanski Viktor Emanuel umrl, posebno s tem odlikovalo, da ni demonstrativno 18. avgusta svojih prostorov razsvetlilo, da si je inace celo mesto bilo razsvitljeno. V tem društvu se pleše, gode in poje, kar ne bi bilo samo na sebi nič napačnega, toda gode se italijanska himna, Garibaldov marš itd., sploh ploh pri koncertu, pri plesu in pri vsaki priliki se urivajo v godbo take viže, ki nosijo pečat odločnega irredentstva na sebi, — in vendar pa jih nekateri c. kr. uradniki (ne vsi — to bodi na čast tamošnjim drugim c. kr. uradnikom omenjeno) poslušajo mirno in plešejo fo

njih. Tudi tamošnji c. kr. glavar mirno gleda in ne brani, da se med uradniki novi udje za ono glasovito društvo nabirajo. Ali ni to — gemüthlich? In žalibog, dopušča se h takim koncertom in plesom tudi učeča se mladina, da se zgodaj nasrka onega duha, s katerim je napolnjena večina Italijanov v Istri. Ni čuda potem, da se je moralo uže več dijakov prejšnja leta iz šole izključiti, — prikazen, katera se bode gotovo pri prvi priliki ponovila. — Takih in enakih slučajev bi objavil lahko toliko iz vse Istre, da bi koš z njimi napolnil, toda škoda za prostor in trud. Na vso moč se dela na to, da bi se Slovan zatrl in v ta cilj se dobrika Italijanom. Nižji uradniki se ve da ne morejo biti za vse to odgovorni, — „riba smrdi zmirom pri glavi najprej“ — veli znani pregovor.

Iz Doline pri Trstu 27. dec. — Nerad, a primoran sem, enkrat o naših žalostnih kmetijskih razmerah kaj malega spregovoriti. Kmetijsko stanje je sedaj skoraj povsod v resnici prežalostno. Kaj je tega krivo, mi pač ni treba omenjati, kajti slabe letine, visoki davki, toča in povodnje so, ki kmeta leto za letom bolj na beraško palico spravljajo. Ali se pri odmerjevanji davkov na te elementarne nesreče kaj ozir jemlje? — dosti ne, da ne rečemo naravnost, nič. V ogromnem številu pošiljajo plakate iz c. k. denarnice v Kopru za iztirjanje davkov, da se čudimo, od kodi toliko papirja! Mi mislimo, da bi se gledé na žalostne kmetijske razmere, ki so slavni c. k. davkariji dobro znane, ne bi imeli tako ostro iztirjevati davki. — A še neka druga nesreča nas kmete tare, to je oderuštvo, vsled katerega moramo za 10 gold. na mesec posojenih vrniti 15 gold. E tutti quanti skrbijo za to, da naše kmetijstvo popolnem na boben pride. Navedel bi vam lahko še veliko družih dogodkov, a za sedaj to opustim. — Slednjič vprašam uradnike Dolinske, zakaj ne uradujejo v pisarnici v slovenskem jeziku? Kaj nam pomaga tisti §. 19., kateri daje vsacemu narodu enake pravice — na papirji? In žalibože, da, kar se tiče teh razmer, ravno mi stojimo prav slabo. Koperska sodnija bi sedaj uradovala prav lahko v našem, nam razumljivem slovenskem jeziku, kajti znano nam je, da so vsi gospodje pri Koperski sodniji slovenskega jezika ne le ustmeno, ampak tudi pismeno zmožni. Zakaj se toraj nam pravice kraté, zakaj se ne izvršujejo postavne določbe? Čemu tako preziranje ustave, ko se ta beseda vedno v ustavovernih listih povdarja? Bog daj, da naše upravičene želje ne ostanejo glas upijočega v puščavi!

Iz Ljubljane. — Slovo jemaje od letošnjega leta ne moremo si kaj, da ne bi na prvo mesto naših domačih stvari zapisali: spomlad o božiču! Krasen šopek planinskih cvetlic nam je namreč gosp. župnik Simon Robič poslal, katere je 27. dne decembra na Šenturški gori nabral. Poleg mnozih tistih, s katerimi nas je prečastiti gospod 6. dne t. m. razveselil, našli smo v šopku tudi milo vijolico (viola Riviniana). Res, da pod milim nebom na visoki gori razcveteno vijolico o božiču — videti, bi človek samega veselja kar zaukal. Nadejal sem se — nam piše prijazni gospod — da bom tudi dišečih vijolic, katerih je uže mnogo v popkih, mogel pridružiti šopku, al minuli teden bilo je vreme prečmerno in hladno, da bi bile ljubeznjive cvetlice mogle v svoji rasti napredovati. Kurjic in slepic je tudi uže vse polno v popkih; ako bo vreme kolikanj ugodno, se bodo z novim letom uže veselo razcvetale. — Mi pa sklepamo to poročilo s toplo zahvalo velečastitemu domoljubu, ki je z božičnimi planinskimi cvetlicami letošnjo zimo zapisal v kroniko izvanrednih zim sedanjega stoletja.

— (Iz občnega zbora družbe kmetijske 24. dne t. m. Konec.) Ko je dr. Bleiweis zboru naznanil, kaj so bar.

Gagern iz Mokric, gosp. župnik Grčar od sv. Trojice pri Mokronogu, gosp. župnik Kosmač iz Škofje Loke in pa gosp. Vode iz družbenega vrta v zboru razstavili, izreka gosp. predsednik imenovanim gospodom toplo zahvalo za njihove razstavljene reči, o katerih bomo na koncu tega poročila kaj več omenili. — Ko so bile tudi volitve podpredsednika, odbornikov in računskih cenzorjev dovršene, in pa častni in dopisovalni udje, kakor je bilo uže poročano, imenovani, je odbornik gosp. Robič po predloženem tisknem izkazu poročal o računu družbinih stroškov (5000 gold. 96 kr.) in dohodkov (5688 gold.) za leto 1879. in pa o proračunu za leto 1881. Potem je odbornik gosp. dr. Poklukar poročal o predlogih družbinih podružnic in ker so vsi ti predlogi centralnemu odboru tako kasno došli, da jih ni mogel poprej v posebni seji v obravnavo vzeti in o njih zboru nasvetov staviti, je bral vse podružnične predloge ter nasvetoval, naj se centralnemu odboru izročijo z nalogo, da o njih ukrene, kar bode za potrebno spoznal. Zbor temu nasvetu pritrđi. — Dr. Bleiweis potem v imenu odborovem nasvetuje premembo §. 6 deželne postave od 16. februarja 1879. l. o vzdrževanju plemenskih bikov v občinah. Deželni glavar vitez Kaltenegger in g. Dežman nasprotujeta, dr. Bleiweis pa po dveletnih skušnjah podira njuna ugovora, in ker zaradi odhoda mnogih društvenikov zbor ni bil več sklepčen, bo centralni odbor sam prihodnjemu deželnemu odboru izročil predlog za premembo postave. — Konečno poroča dr. Bleiweis o enketni komisiji, ki je obravnavala našo podkovsko in živinozdravsko šolo, ki si je pridobila v gosp. Šlegelnu skušenega učenika podkovstva. Ker je v „Novicah“ uže bilo poročilo o navedeni komisiji, zato opustimo ponavljanje tega poročila. — Razstavljeno na ogled in poskušnjo je bilo — poleg pridelkov na družbenem vrtu — mnogo plemen lepega ovsa, koruze in pa svetla pšenica od g. barona Gagerna v Mokricah o katerih drugi pot več povemo. Prečastiti g. Gerčar, župnik pri sv. Trojici poleg Mokronoga, je v imenu podružnice mokronoške razstavil nekoliko steklenic vina od leta 1875. in 1879. v nogradih Malkovca in Bojnika pridelanega in pa dolenski Bordeaux, katerega gosp. baron Berg v gorici Pavligori v dobrih letinah 4 do 5 veder iz prave Burgundske trte pridelal. Izvedenci, ki so v zboru ta vina poskušali, so razstavljene dolenjce pripoznali za prav okusna prijetna vina, bordeauxa pa za posebno fino kapljico.

— (Nova deželna norišnica) na Studencu pod Ljubljano odprla se je 27. dne t. m., kamor so od 140 blaznih 27. in 28. dne t. m. prepeljali 75 bolnikov. Drugi ostanejo začasno v delalnici. Po zgledu najboljših avstrijskih in tujih norišnic napravljeni norišnici na krasni višini gré po pravici ime zdravnišnice, katere vodstvo je izročeno dr. Kar. Bleiweisu, pomočni zdravnik pa mu je dr. Preinič, ki v zdravnišnici stanuje. Hrano in postrežbo oskrbujejo, kakor v vseh družih tukajšnjih deželnih bolnišnicah, tudi tukaj usmiljene sestre.

— (Božičnici) v dekliški sirotnici 23. dne t. m. in pa Vincencijeve družbe v Alojzjevišči včeraj ste privabili mnogo občinstva in se prav veselo izvršili. Sirotnica dekliška šteje uže 62 deklic. med katerimi 40 taci, za katere deželni sirotinski zaklad plačuje. Vincencijeva družba pa ima v svoji oskrbi nad 40 dečkov v azilu, 11 pa imas irotišnih dečkov uže v novi deški sirotnici na spodnjih Poljanah. Topla hvala gré res ljudomilom, ki po očetovsko skrbijo za uboge otroke.

— Velečastiti načelnik Zagrebškega poglavarstva gosp. Mrazović, z lastnoročnim dopisom od 28. dne t. m. potrjuje prejem po „Novicah“ za nesrečne Zagrebčane nabranih darov, željo izreka, naj bi v njego-

vem imenu najtoplejšo zahvalo izjavil gosp. darovateljem. Radosten s temi vrsticami spolnujem ta prijetni mi nálog. Dr. Jan. Bleiweis.

— „Kresa“ 1. snopič, obložen z enajsterimi članki (na čelu s pesmico Lujize Pesjakove) in nekolkimi „drobnosti“ došel je uže v lični obleki iz Celovca v Ljubljano. „Zvon“ pa je napovedan ob novem letu.

— (Občni zbor narodne čitalnice) na Štefanovo izvršil se je hitro, brez debat. Društveniki prejmo kmalu tiskano „letno poročilo.“

— (V zadevah novega misijona v južni Afriki) glasi se v zadnjem našem listu omenjeni poziv, ki ga je prečastiti gosp. Fr. Beda (Vesteneck) razglasil v „Danici“ tako-le:

„Preslavno vredništvo! Prosim Vas, gospod vrednik, sprejmite sledeče vrstice v svoj cenjeni list: Dobil sem od svojega častivrednega prednika P. priorja Franca ukaz, da naj pridem z malo družino bratov za njim v Afriko. Odšli bomo iz Marija-Zvezde ob koncu meseca januarija ali v začetku februarja.

Kdor čuti klic od zgoraj, da bi se pridružil temu misijonskemu delu — bodi-si kot delavec v našem delavskem ustavu (Asyliirter), ali kot novinec za naš red (Postulant), — naj mi zaradi dogovora precej piše. Dan odhoda, kakor tudi pot, koder bomo šli, bom pozneje bolj natanko naznanil. Nikogar pa ne morem seboj vzeti, ki ni zmožen sam plačati popotnih stroškov. Ti bodo znesli — vse skupaj — okoli 300 gold. Tudi se nikomur popotnina ne vrne in denar za nazaj ne dá, ako bi v Afriki vročine ne mogel prenašati, ali bi mu sploh ne bilo všeč.

Slednjič prosim vse blage duše, ki hočejo meni in mojim redovnim bratom za pot ali pa za nakup in odgojo poganskih zamorskih otrok kaj miloščine dati, naj bi to brž storili in poslali meni samemu, ali pa vredništvu tega lista.

V resnici, ako nam bo odrečena ta pomoč dobrih src, moral bom na veliko škodo novemu vstavu mnogo svojih bratov, ki hrepené po tem novem misijonu, popustiti v Evropi.

Lahko se razvidi, v koliko slavo da bo Materi sv. Cerkvi, ako dobro obrodí in se lepo razcvete naš misijon v južni Afriki, in koliko da bo naša naprava pospešila skupni katoliški misijon afrikanski. Najprej je na to zastavljen dušni blagor mnogih ubogih poganskih otrok, ker „sprejem v naš vstav“ pomeni to, kar — „krst in krščanska odgoja“. Korist, ki jo bo ondotno deško semenišče obrodilo v razširjanji sv. vere v južni Afriki, se pa dopovedati ne dá. Odprí tedaj, dragi čitatelj, svoje srce, ter poglej, če nimaš kakega darú za ubozega Jezuska v podobi zamorskega otročiča.

Kdor blagovoli svoj denar naravnost meni poslati, je prošén, da naj naredi naslov tako-le:

Fr. Beda,

duhovnik trapiškega reda v Marija-Zvezdi pri Banjaluki v Bosni.

Naj bi ta klic med Slovenci našel radosten odmev in dobrotnikov obilo! Darove na pomoč novemu misijonu sprejema sl. vredništvo „Danice“, ki je tudi pripravljeno, na dotična vprašanja odgovore in pojasnila dati.

— (Vabilo na društveno veselico na novega leta 1880. zvečer) v dvorani ljubljanske čitalnice. Program: 1. Kocijančič — „Danes tukaj, jutri tam“. Moški zbor. 2. Fr. Cimperman — „Novoletnica“. Deklamacija. 3. Vogel — „Cigani“. Moški zbor s tenor-samospevom. 4. J. Alešovec — „Tajčkrajnar na partajtagu“. Šaljiv prizor s petjem, predstavlja gosp. P. Kajzel. 5. Eisenhut — „Mazurka“. Moški zbor. 6. Predavanje padarja Cvilibalda Žabarja iz Smrtne police pri

uražjem selu. 7. Šaljiva godba na mrlotinkah. 8. „Oh Micika!“ Komičen prizor s petjem, predstavlja gosp. Rudolf. 9. Hennig — „Žabja kantata“. Moški zbor s spremljevanjem glasovira. 10. Loterija. — Po dovršenem programu svira gledališka godba pod vodstvom g. kapelnika Majerja. Začetek ob 7 $\frac{1}{2}$ uri zvečer. — Uljudno so k tej veselici vabljeni častiti udje narodne čitalnice in pa tudi gospodje društveniki „Sokola“ osobni. Odbor čitalničin.

— (Božični oratorij v podporo deške sirotnice.) V nedeljo, 2. dne januarija ob 5. uri popoldne se bo v knezoškofijskem Alojzijevišči pod vodstvom č. o. Angelika Hribarja in sodelovanjem orglarskih učencev predstavljal uže v mnogih mestih z veliko radostjo sprejeti, od Henrika Fidela Müller zloženi „božični oratorij“. Žive podobe: 1.) Ave Maria, 2.) rojstvo, in 3.) pastirji pri jasliah bodo gotovo vsacega zanimivale in ker so prihodki te večernice potrebščinam deške sirotnice namenjeni, privabile, kakor upamo, bodo obilno občinstva, zlasti družin višjih stanov. — Oseba plača za sedež 50 kr., za prostor brez sedeža 30 kr., nočemo pa omejiti milosrčnosti častitega občinstva. Vstopni listki se bodo prodajali 1. januarija od 10—12. ure in na dan predstave ob 4. uri popoldne v Alojzijevišči.

Predstojništvo Vincencijeve družbe.

— Zarad „Liedertaflerjev“ imele so „Novice“ dne 24. t. m. obravnavo pred deželno sodnijo. Prihranimo si za prihodnjič obširno poročilo, danes le to omenjamo, da bodo tudi „Noviški“ bralci imeli veselje Wawretschkov preklic prilično brati, ker deželne sodnije sodba je ravno nasprotna sodbi c. k. okrajne sodnije ljubljanske, katera je spoznala, da je „Noviški“ vrednik postavno ravnal, ker ni hotel sprejeti W. preklica.

— (Vabilo k 8. občnemu zboru čast. udov narodne čitalnice v Bizoviku), kateri bode dne 2. januarija 1881. leta. Dnevni red: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo blagajnika. 3. Volitev novega odbora. 4. Nasveti posamesnih udov. — Začetek zborovanja ob 3. uri popoldne.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Zbornica poslancev se odpre zopet 18. dne januarija. — S počitnicami za 24 dni, o katerih poslanci ne dobivajo diet (po 10 gld. na dan), se je prihranilo 49.000 gold. stroškov, — pa popotne stroške (za miljo 1 goldinar) domú in nazaj na Dunaj pa se vendar za toliko poslancev potrosi 36.000 gold.

Iz Celovca 28. dec. — Danes je bil preč. gospod knezoškof Wiery s sv. zakramenti za umirajoče previden; zdravniki nimajo upanja, da se ozdravi.

Iz Zagreba. — Hrvatom se spolni iskrena mnogoletna želja, da bode Krajina (Vojaška granica) v kratkem združena s civilno Hrvatsko, in to — vkljub uporabi magjarskemu — najbolj po odločni volji cesarjevi. — Tako po hudi nesreči potresa vesela dogodba!

Darovi za nesrečne Zagrebčane.

Gosp. dr. Jernej Zupanec, c. k. notar, 10 gold.

Listnica vredništva. Gosp. Š. Z. v Č: Temeljit odgovor na vprašanje Vaše gotovo v 1. prihodnjemu listu; — stvar je važna občinam. — Gospodu M. Murku na Dunaji: Dobro došlo!

Vabilo na naročbo „Novic“ za leto 1881.

„Novice berite!“ — tako se je glasila vesela igra, ki se je pred dvema letoma vršila v čitalnici ljubljanski o priliki ne še pozabljene narodne svečanosti.

„Novice berite!“ — s to krilato besedo vabimo danes tudi mi na naročbo „Novic“, ki s prihodnjim letom nastopijo svoj 39. tečaj, v katerem, kakor dozdej, bodo zvesto spolnovala svoj obširni program, ki na čelu stoji našemu listu. O gospodarskih (kmetijskih in obrtnijskih) predmetih bodo zmerom na vrhuncu znanosti in skušinj stale, kajti nad 20 tujih kmetijskih časnikov, ki so nam na razpolaganje, dajejo našemu listu vsak teden obilega gradiva, in kolikor je med našimi rojaki odličnih strokovnjakov v gospodarstvih vednostih, vse ponosno štejejo med sodelavce „Novicam“. Poleg obširnega tega polja obdelovale bodo tudi, kolikor meje pripuščajo tedniku, vse, kar se strinja z narodnimi našimi zadevami o slovstvu, vzajemnosti slovanški, politiki itd. Nikdar udane puhlemu liberalizmu, ki je uže toliko nesreč nakopal vsem

narodom, — popolno neodvisne in nikomur se klanjajoče, zmerom pa z mirno besedo postopajoče ne bodo nikdar zatajile trojne svetinje slovenskega naroda. Kar se vsak teden zgodi domá in po obširnem svetu, povedale bodo čitateljem svojim na kratko.

In tako vabimo rodoljube vseh slovenskih pokrajin na naročbo našega lista, častitim našim prijateljem dopisovalcem pa se toplo zahvalujemo za njihovo prijazno podporo v preteklem letu ter jih uljudne pomoči prosimo tudi v prihodnje.

Naročnina „Novicam“ z „Oglasnikom“ vred ostane, kakor je bila dozdej:

Za celo leto po pošti	4 gold. 60 kr.,
za pol leta po pošti	2 „ 40 „
za četrť leta po pošti	1 „ 30 „
za celo leto v tiskarnici prejemane	4 gold.,
za pol leta v „ „	2 „
za četrť leta v „ „	1 „

Za pošiljanje na dom 40 kr. za celo leto več.

Vredništvo in založništvo.